

Asya Studies

Academic Social Studies / Akademik Sosyal Araştırmalar
Year: 4 - Number: 14, p. 63-73, Winter 2020

Hasan Ali Toptaş'ın "Ben Bir Gürgen Dalıym" Adlı Romanının Çocuk Edebiyatı İlkelerine Göre İncelenmesi

A Review of Hasan Ali Toptaş's "I Am A Hornbeam Branch" Novel in Terms of Principles of Children's (Juvenile) Literature

DOI: <https://doi.org/10.31455/asya.583116>

Araştırma Makalesi /
Research Article

Makale Geliş Tarihi /
Article Arrival Date
27.06.2020

Makale Kabul Tarihi /
Article Accepted Date
30.12.2020

Makale Yayın Tarihi /
Article Publication Date
31.12.2020

Asya Studies

Fırat Aydın

Yüksek Lisans Öğrencisi / Siirt
Üniversitesi, Sosyal Bilimler
Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Anabilim
Dalı

aydinfirat2104@gmail.com

ORCID ID

<https://orcid.org/0000-0002-2867-3616>

Doç. Dr. Erhan Akın

Siirt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı
erhanakin@hotmail.com

ORCID ID

<https://orcid.org/0000-0003-2372-9331>

Öz

Çocuk kitapları; çocukların okumayı sevmesinde ve kitap okuyan nesillerin oluşmasında çok önemli bir yer teşkil etmektedir. Bu sebeple çocuklara yönelik hazırlanan eserlerin çocuk edebiyatı ilkelerine uygun olması gerektiği düşünülmektedir. Buradan hareketle bu çalışmada Hasan Ali Toptaş'ın Ben Bir Gürgen Dalıym adlı romanı çocuk edebiyatı ilkelerine uygunluk açısından değerlendirilmeye çalışılmıştır. Bu çalışmada Doküman incelenmesi tekniği kullanılmıştır. "Doküman incelenmesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar." (Yıldırım ve Şimşek, 2013:217). Araştırmada Hasan Ali Toptaş'ın Ben Bir Gürgen Dalıym adlı kitabı çocuk edebiyatı ilkeleri çerçevesinde dış yapı ve iç yapı unsurları olmak üzere iki ana başlık ve bunlara bağlı alt başlıklar oluşturularak ele alınıp içerik analizi yoluyla incelenmiştir. Bu yol; "sözel, yazılı veya diğer materyallerin içerdiği mesajı, anlam ve/veya dilbilgisi açısından nesnel ve sistematik olarak sınıflandırma, sayılara dönüştürme ve çıkarımda bulunma yoluyla sosyal gerçeği araştıran bilimsel bir yaklaşımdır" (Tavşancıl ve Aslan, 2001: 22). Yapılan analiz sonucunda genel anlamda incelenen eser dış yapı ve iç yapı unsurları bakımından çocuk edebiyatı ilkelerine uygun olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca yapılan inceleme neticesinde kitabın çocukların algı dünyalarını geliştirmede, doğaya karşı duyarlılık geliştirmelerinin yanında edebi zevk kazandırmada da çocuklara katkıda bulunacağı düşünülmektedir. Yapılan tespitler eserden alıntılar gösterilerek çalışmanın güvenilirliği sağlanmaya çalışılmıştır. Son olarak konu ile ilgili önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Hasan Ali Toptaş, Çocuk Edebiyatı İlkeleri, Ben Bir Gürgen Dalıym

Abstract

Children's books; it is a very important place for children to love reading and for the generation of reading generations. For this reason, it is thought that the works prepared for children should comply with the principles of children's literature. In this study, Hasan Ali Toptaş's novel, Bir Bir Gürgen Dalıym, has been tried to be evaluated in terms of compliance with the principles of children's literature. Document thinning technique was used in this study. "Document analysis involves the analysis of written materials containing information about the cases or cases that are targeted for investigation (Yıldırım & Şimşek, 2013: 217). In the study, Hasan Ali Toptaş's book, I am a Gürgen Dalıym, has been examined and analyzed through content analysis by forming two main titles as substructure and internal structure elements within the framework of children's literature principles. This way; "It is a scientific approach that investigates social truth by objectively and systematically classifying, translating and inferring the message contained in verbal, written or other materials in terms of meaning and / or grammar (Tavşancıl and Aslan, 2001: 22). As a result of the analysis, it was found that the work examined in general terms is in accordance with the principles of children's literature in terms of external structure and internal structure elements. In addition, it is thought that the book will contribute to children's perception world, to develop sensitivity to nature as well as to provide literary pleasure to children. It was tried to ensure the reliability of the study by showing the findings from the work. Finally, some suggestions were made.

Keywords: Hasan Ali Toptaş, Child Literature, Ben Bir Gürgen Dalıym

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

Aydın, F. ve Akın, E. (2020). Hasan Ali Toptaş'ın "Ben Bir Gürgen Dalıym" Adlı Romanının Çocuk Edebiyatı İlkelerine Göre İncelenmesi. *Asya Studies-Academic Social Studies / Akademik Sosyal Araştırmalar*, Year: 4, Number: 14, Winter, p. 63-73.

1. GİRİŞ

Çocukluk; insanın doğumu ile başlayıp ergenlik dönemine kadar olan ve dünyayı kendine has bir biçimde algıladığı dönemdir. Çocuk kavramı üzerine birçok tanım mevcuttur. Tanımlara baktığımızda içerisinde birçok farklılık barındırmakla birlikte ortak noktalar da mevcuttur.

Şener'e göre çocuk, 2 ile 13-15 yaş arasındaki dönemi kapsamaktadır (Demirel, 2010: 45). Genellikle insanların 0-16 yaş dönemi çocukluk olarak adlandırılmakla birlikte bu görüşte bir uzlaşma yoktur. Nitekim kimi uzmanlara göre ise 0-14 yaş aralığı çocukluk olarak ifade edilmektedir (Yalçın ve Aytaş, 2005: 13).

Çocuk edebiyatı; Oğuzkan (2006: 2-3)'a göre çocukluk dönemi içinde olanların duygu, hayal ve düşünce dünyalarına seslenen yazılı ve şifahi eserin tümüdür; bir başka göre çocuk gerçekliğinden yola çıkarak ve çocukların gelişimsel özelliklerinin göz ardı edilmeden konuların işlendiği, çocuklara bir şeyler öğretmekle birlikte aynı zamanda onların hoşça vakit geçirmesini sağlayan yazılı ve sözlü eserlerin tümüdür (Dilidüzgün, 2011: 47). Çocuk edebiyatı, çocukların hayal dünyalarına hitap eden ve gelişimsel özellikleri dikkate alınarak oluşturulan, çocukların öğrenirken aynı zamanda hoş vakit geçirmesini sağlayan yazılı ve sözlü yapıtlardır (Yalçın ve Aytaş, 2005: 16-17).

Demirel (2010: 45)'e göre, çocuk edebiyatı, çocuğu bayağılıktan kurtararak ona edebi bir duyarlılık kazandıran, kullandığı dil ve bu dil aracılığıyla çocukların hayal dünyasına hitap eden, kavrama ve anlama yeteneklerini geliştirerek öğrenmelerinin yanında hoşça vakit geçirmelerini sağlayan eserlerin bütününe verilen addır. Sever (2008)'e göre çocuk edebiyatı okul öncesi döneminden başlayıp ergenlik dönemini de kapsayan bir yaşam evresinde çocukların dilsel ve kavrama düzeylerine uygun bir biçimde düşünce ve hayal dünyalarını zenginleştiren ürünlerdir.

Çocukluk dönemi içerisindeki birey fiziksel, sosyal ve bilişsel anlamdaki gelişimini tam manasıyla tamamlamamıştır. Bu gelişim özellikleri içerisinde estetik ve güzellik duygusu da çok önemli bir yere sahiptir. Bu noktada çocukların estetik ve güzellik duygularını edebi eserler geliştirecektir. Eğitimi Jacobb (1955) çocukların edebiyata, dolayısıyla edebiyat ürünlerine neden ihtiyaç duyduklarını şöyle açıklamıştır (Akt. Demirel, 2010: 46):

1. Edebiyat insanın zamanını eğlenceli geçirmesini sağlar. Çocuklar okul sayesinde okumayı ve okumaktan zevk almayı öğrenmektedirler. Bu durumda çocuk edebiyatı çocukların hoş vakit geçirmelerini ve okumaktan zevk almalarını sağlayacaktır.

2. Edebiyat insanın ruhunu dinlendiren ve canlandıran bir uğraşıdır. Edebiyatla ilgilenmek veya edebi değerdeki bir eseri okumak insanın günlük koşuşturmalardan ve stresten daha az etkilenmesini sağlayacaktır.

3. Edebiyat çocukların hoşça vakit geçirmelerinin yanında hayatı keşfetmede de eşsiz bir kaynaktır. Çocuk okuyacağı edebi eserlerle birçok deneyimi keşfetme imkânını bulacaktır. Bu noktada edebiyatla kazandırılacak deneyimler ve durumlar hiçbir araçla kazandırılmaz.

4. Edebiyat bir rehberliktir. Çocuk edebiyat sayesinde kendini keşfetme ve değerlendirme imkânını bulacaktır.

5. Edebiyat hayatı ve durumları kendine has işleme yönünün yanında disiplinler arası bir özellik göstererek çocuğun yaratıcılığını desteklemektedir. Çocuğun yaratıcı yönünü geliştirmektedir. Başka alanlarda ilgisi ve yeteneği olan çocuklara edebiyat birer ilham kaynağı olmaktadır.

6. Edebiyat en iyi şekilde ana dilini öğrenmede eşsiz bir kaynaktır. Çocuklar edebiyat sayesinde ana dillerini en iyi şekilde öğrenip ana dilinin sahip olduğu zenginliklerin farkına varacaktır (Oğuzkan 2006: 6-7).

Çocuk kitapları, okul öncesi dönemde çocukların alıp incelediği herhangi bir oyuncak gibidir. Kavramsal gelişimi kitaplarda yer alan görsel ve işitsel unsurlar aracılığıyla sağlamaktadır. Okul döneminde ise kitap, çocuğun birebir iletişime geçtiği, öğrenmeyi sağladığı, duygusal ve düşünsel boyutta bireyselleşmesini sağlayan bir araçtır. (Sever vd., 2007: 4).

Çocuk edebiyatına hem bizim edebiyatımızda hem de dünya edebiyatından birçok yazar tarafından katkılar sunulmuştur. Bazı yazarlar sadece bu alana yönelik eserler verirken bazı yazarlar da kendi rutinleri dışına çıkarak hedef kitlesi çocuklar olan eserler kaleme almışlardır.

Çocuk edebiyatı ürünleri belirlenmiş ilkeler çerçevesinde oluşturulmaktadır. Yazarlar hedef kitlesi çocuklar olan ürünler meydana getirirken bu ilkeleri göz önüne almaktadır. Çünkü bu ilkeler, yazarlar için genel bir çerçeve çizer. Bu ilkeleri şu şekilde sıralayabiliriz:

- Kitaplarda, kullanılan dil, çocuğun doğasına uygun olmalıdır.

- Kitaplarda çocukların kavramsal gelişimlerine katkı sağlanmalı, Türkçenin anlatım olanakları ve zenginliği sezdirilmelidir.
- Kitaplardaki resimler, çocuklarının beğeni ve algılama düzeyine uygun olmakla birlikte estetik bir değeri olmalıdır. Metinde verilmek istenen mesaj görsellerle desteklenmelidir. Kahramanların fiziksel portreleri, metinde yansıtılan kişilik özelliklerine uygun biçimde çizilmeli; resimler kahramanların başat özelliklerini (şişman, zayıf, uzun saçlı, kısa boylu, sinirli, uysal vb.) yaşadıkları ruhsal durumları, geçirdikleri fiziksel değişimleri çocuklara sezdirilmelidir.
- Kitaplar, çocuklara akademik değeri kadar sanatsal değeri de olmalıdır. Kitaplarla çocuğun hem akademik hem de sanatsal yönleri zenginleştirilmelidir.
- Kitaplar, yaşamdan kopuk olmamalı, çocuğun hayatta karşılaşacağı durumları anlamasında katkı sunucu olmalıdır. Kitaplar çocuğu yaşam gerçekliğinden tamamen koparmamalı yaşamla bağ oluşturmamalıdır. Çocuğun özgürce düşünmesine, hayaller kurmasına, gülmesine ve eğlenmesine imkân sağlamalıdır.
- Kitaplardaki dış yapı unsurları çocuğun ilgisini çekecek ve okumaya heveslendirecek nitelikte olmalıdır.
- Çocuk edebiyatının temel amacı, çocuklara, dilin ve resmin olanaklarıyla kurgulanmış yeni yaşantılar sunmak olmalı, sunulan yaşantılardan çıkarılacak dersler çocuklara bırakılmalıdır. (Sever, 2008:198-199)

Çocuklara hitaben yazılan eserlerin bu niteliklere sahip olup olmadıklarını belirleyen birtakım ölçütler vardır. Bu ölçütler alinyazında dış yapı unsurları ve muhteva unsurları olmak üzere iki ana başlık çerçevesinde ele alınmaktadır. İçyapı olarak ifade edilen özellikler, izlek (tema), konu, kahramanlar, plan, dil ve anlatım (Sever, 2010); dış yapıya dair özellikler ise boyutlar, kâğıt, kapak-cilt, sayfa düzeni, resimler ve harfler gibi öğelerdir (Russell, 2009: 42).

1.1 Araştırmanın Amacı ve Önemi

Çocuk kitapları çocukların okumayı sevmesinde ve kitap okuyan nesillerin oluşmasında çok önemli bir yer teşkil etmektedir. Bu sebeple çocuklar için hazırlanan eserlerin çocuk edebiyatı ilkelerine uygun oluşturulması gerekmektedir. Bu çalışmada Hasan Ali Toptaş'ın Ben Bir Gürge Dalıym adlı eserinin içyapı ve dış yapı unsurlarının çocuk edebiyatı ilkelerine uygunluğu incelenmiştir. İncelenen eserde dış yapıyı oluşturan boyut, kapak, kâğıt, sayfa düzeni ve resimleme özellikleri çocuk edebiyatı ilkelerine uygunluk sorusuna cevap aranmıştır. Aynı şekilde içyapı unsurları olan tema, konu, dil ve üslup, kahramanlar ile çevre ve zamanın çocuk edebiyatı ilkelerine uygun olup olmadığı incelenmiştir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, "geçmişte ya da halen var olan bir durumu olduğu sekiyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2002: 77).

Tarama modeli kullanılan bu çalışmada elde edilen verilere nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi uygulanmıştır. Diğer adıyla belgesel gözlem, doküman metodu olan doküman incelemesini Best (1959) "mevcut kayıt ya da belgelerin veri kaynağı olarak sistemli olarak incelenmesi" ifade etmektedir (Akt. Karasar, 2002:118).

2.2. Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini; yazar Hasan Ali Toptaş'ın eserleri oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemi ise Hasan Ali Toptaş'ın Everest Yayınları tarafından hazırlanan ve 111 sayfadan oluşan Ben Bir Gürge Dalıym adlı eseri oluşturmaktadır.

2.3. Veri Toplama

Araştırmada Hasan Ali Toptaş'ın Ben Bir Gürge Dalıym adlı kitap doküman incelemesi yoluyla incelenmiştir. "Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar." (Yıldırım ve Şimşek, 2013:217). Araştırmada Hasan Ali Toptaş'ın Ben Bir Gürge Dalıym adlı kitabı çocuk edebiyatı ilkeleri çerçevesinde dış yapı ve içyapı unsurları olmak üzere iki ana başlık ve bunlara bağlı alt başlıklar oluşturularak ele alınıp içerik analizi yoluyla incelenmiştir. Bu yol; "sözel, yazılı veya diğer materyallerin içerdiği mesajı, anlam ve/veya dilbilgisi açısından nesnel ve sistematik olarak sınıflandırma, sayılara dönüştürme ve çıkarımda bulunma yoluyla sosyal gerçeği araştıran bilimsel bir yaklaşımdır" (Tavşancıl ve Aslan, 2001: 22). İncelenen kitapla ilgili alan taraması yapılarak uzman görüşü alındıktan sonra içerik değerlendirme formuna son

şekli verilmiştir. Araştırmacılar bağımsız olarak kitapla ilgili incelemelerini yaparak elde ettikleri verileri içerik değerlendirme formuna işlemişlerdir. Veriler toplanırken araştırmacılar birbirlerini etkilememişlerdir.

2.4. Verilerin Analizi

Analiz aşamasında araştırmacıların elde ettikleri veriler bütün olarak değerlendirilmiş ve ortak noktada buluşulmayan veriler değerlendirilmeye alınmamıştır. Yapılan analiz sürecinde kategorisel içerik analizi yöntemi ile çalışma yürütülmüştür. Çünkü içerik analizi yolu; elde edilenlerin tasnif edilmesi, açıklanması gibi hususlarda araştırmacılar tarafından sıkça kullanılan bir yöntem olduğu bilinmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Böylece analiz sürecinde elde edilen veriler önceden belirlenmiş çeşitli ana ve alt başlıklar halinde tasnif edilerek sunulmuş olur (Tavşancıl ve Aslan, 2001). Kategorisel içerik analizi ile verilerin analiz edildiği bu çalışmada Hasan Ali Toptaş'ın Ben Bir Gürgen Dalıyım adlı kitabına yönelik önce dış yapı unsurları ele alınmış ve bu yönüyle çocuk edebiyatı ilkelerine uygunluğu belirlenmiştir. Bu belirlemeler dış yapı unsurları olarak boyut, kapak, kâğıt, sayfa düzeni ve resim özelliklerinin çocuk edebiyatına uygunluğunun tespiti yapılmıştır. İçyapı unsurları olarak da tema, konu, dil ve üslup, iletiler, kahramanlar, çevre ve zamanın çocuk edebiyatı ilkelerine uygunluğunun tespiti yapılmıştır. Tespitler sonucunda yapılan sınıflandırma ve değerlendirmede ilgili başlıklar altında örneklendirmede bulunulmuştur. Örnekler paragraf ya da cümleler sunulurken çalışmanın güvenilirliğini arttırmak amacıyla ilgili örneklerin kitapta geçtiği sayfa numarası da verilmiştir.

3. BULGULAR VE YORUM

3.1 Biçimsel Özellikler

Bir eserin biçimsel özellikleri içeriği kadar önemlidir. Kimi zaman bir kitap kapağının tasarımı veya kapakta yer alan resim vb. özellikler okuyucuyu kitaba çekmektedir. Bu özellikler çocuk kitaplarında daha da önemlidir. Çocukların kitabı incelerken dikkatini ilk çeken kitabın kapağı, kapağındaki resimler, sayfalarda yer alan resimler gibi unsurlardır. Bu sebeple çocuk kitaplarının çocukların ilgisini çekecek ve çocuklara uygun biçimsel özelliklere sahip olması gerekmektedir. Bu çalışmada da ilk önce "Ben Bir Gürgen Dalıyım" adlı eserin biçimsel özellikleri çocuklara uygunluk bakımından incelenmiş ve elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur:

3.1.1 Boyut

Bir eserin boyutu uzunluk, genişlik, derinlik ve yüksekliği ile ilgilidir. Bir kitabın boyut özellikleri çocuğun ilgisini çekecek şekilde ve kullanışlı olmalıdır. Oğuzkan (2001) kitapların kolay taşınabilir ve kullanılabilir olmasından bahsederken kitap boyutlarının 16x23 olmasını normal olacağını ifade etmiştir.

Yapılan incelemeye göre Ben Bir Gürgen Dalıyım kitabı dikdörtgen şeklinde olup boyutları 14,5x18,5 olarak görülmüştür. Kitabın boyutları seslendiği kitlenin çok rahat taşıyabileceği ve kullanabileceği boyutlardadır. Kitap boyutlarının çocuk edebiyatı ilkelerine uygun olduğu görülmüştür.

3.1.2 Kapak

Kapak, okuyucunun kitap hakkındaki ilk fikri edinmesinde önemli bir unsurdur. Okuyucu aldığı kitabın ilk önce kapağını incelemektedir. Bu nedenle kitap kapaklarının ilgi çekici renkli ve okuyucunun dikkatini çekici nitelikte olması gerekmektedir.

Şekil 1. İncelenen Kitabın Ön ve Arka Kapakları

İncelenen kitabın ön kapağında eserin adı, yazarı ve yayınevi ile birlikte içerikle ilgili renkli ve ilgi çekici bir resim vardır. Resim kitabın içeriği hakkında ipuçlarını da barındıracak niteliktedir. Arka kapakta ise okurun ilgisini çekecek ve içerik hakkında fikir oluşturacak paragraflar yer almaktadır. Ayrıca hem ön kapak hem de arka kapak farklı bir şekilde tasarlanmıştır. Ön ve arka kapak içe katlanır bir biçimde uzatılmıştır. Bu kısımlarda da içerik ile ilgili resimlemeler ve birer paragraf bulunmaktadır. Bu tasarım çocukların ilgisini çekecek nitelikte ve kapağın işlevsel olmasını sağlamıştır. Kitabın kapağında karton tercih edilmiştir. Sağlık bakımında en dayanıklı kapak mukavva kapaktır. Daha sonra karton kapak gelmektedir. Fakat kapağın kalın olması sebebiyle sağlık yönünden bir problem yaratmamaktadır.

Bu tespitler göz önüne alındığında Ben Bir Gürgen Dalıyım eseri, kapak tasarımı ve kapağın sağlamlığı bakımından çocuk kitaplarında bulunması gereken niteliğe sahip olduğu görülmüştür.

3.1.3 Kâğıt

Çocuk kitaplarında kullanılan kâğıt mat, dayanıklı, birinci veya ikinci kalite hamur kâğıt olmalıdır. Pürüzlü ve ince kâğıt algılamayı güçleştirir (Sever 2010: 105).

Kaliteli kâğıt kullanılmadığı için renkleri değişen, yazıları iyi okunmayan ve kolay yırtılabilen bir kitap, çocukları okuma isteksizliğine itebilir. Ayrıca ışığı yansıttığı ve çocukların gözlerini yordduğu için kuşe kâğıt da kullanılmamalıdır.

Yapılan incelemeye göre Ben Bir Gürgen Dalıyım kitabında 2. kalite hamur kullanılmıştır. Kitabın sayfaları mat, ışığı geçirmeyen cinsten olup çocukların gözünü yormamaktadır. Kâğıdın cinsi arka sayfalardaki yazıları ve resimleri göstermeyecek türdendir. Tüm bunlar dikkate alındığında incelenen eser kâğıt yönüyle çocuk kitaplarında bulunması gereken niteliklere sahiptir.

3.1.4 Sayfa Düzeni ve Resim

Sayfa düzeni çocuğun ilgisini kitaba yöneltmede önemli bir unsurdur. İyi bir sayfa düzeninde yazar anlatmak istediklerini görsel araçlarla ve yazılı araçlarla daha düzenli bir şekilde verir. Bu noktada dikkat edilmesi gereken husus ise kitabın hitap ettiği yaş düzeyi ile kitaptaki yazı ve görsel dengesinin uyumlu olmasıdır. Çocuk kitaplarında sayfalarda gerekli boşlukların bırakılması ve yazıların uygun puntoda olması çocuğun kitabı okumasında etkili unsurlardır.

Çocuk kitaplarında kullanılan resimlerin çocukta estetik bir haz uyandırması gerekmektedir. Resimlemelerin eserin içeriğiyle bütünlük oluşturması eserin anlaşılmasını kolaylaştırmaktadır.

Bu çerçeveden hareketle Ben Bir Gürgen Dalıyım kitabı ile ilgili yapılan inceleme sonucunda kitabın ilk sayfasının diğer sayfalara göre daha kalın olduğu ve ayrıca boş olduğu görülmüştür. İkinci sayfada ise yayınevinin ismi ve yazarın kısa bir özgeçmişinin olduğu görülmüştür. Üçüncü sayfada kitap kapağındaki resim ile bilgiler yer almaktadır. Dördüncü sayfada içindekiler bölümü yer almaktadır. Altıncı sayfada kitap içeriği ile ilgili olan bir resim vardır. Yedinci sayfada ise hikâyeye başlamaktadır.

Harflerin 12 punto olduğu gözlenmiştir. Paragraflar genel olarak iki yana yaslı şeklindedir. Sayfalardaki kenar boşlukların genellikle 2,5 cm olduğu gözlenmiştir.

(Ben Bir Gürgen Dalıyım:12)

(Ben Bir Gürgen Dalıyım: 12)

Kitabın geneline bakıldığında resimler kitabın dörtte birlik kısmını oluşturmaktadır. Resimler bazen sayfanın tamamında bazen de paragraflarla birlikte kullanılmıştır. Ayrıca kitapta yer alan resimlerin içeriği destekleyici ve açıklayıcı olduğu gözlenmiştir. Resimlerin renkli olduğu ve estetik haz uyandırıcı nitelikte olduğu gözlenmiştir. Bu durum çocuğun kitabı severek okumasını sağlayacağı düşünülmektedir.

İncelenen Ben Bir Gürgen Dalıyım kitabının sayfa düzeni ve resimleme açısından çocuklara uygun olduğu tespit edilmiştir.

3.2 İçerik Özellikleri

Bu bölümde incelenen eserin tema, konu, dil-üslup, şahıs kadrosu ve karakter özelliklerinin çocuk edebiyatı ilkelerine uygunluk bakımından incelenmiş ve elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur:

3.2.1 Tema

Tema, Türk Dil Kurumu sözlüğünde asıl konu, temel motif ve ana konu olarak tanımlanmaktadır. Yazarlar tema aracılığıyla düşüncüyü çocuğa kazandırmaktadır. Bu yüzden çocuk kitaplarında seçilen temanın onların kavrayabileceği seviyede olması gerekmektedir. Ayrıca seçilen temalar çocukların günlük hayatta karşılarına çıkan yani yaşamla ilişkilendirilebilir olmalıdır. Ben bir Gürgen Dalıyım kitabı incelendiğinde kitabın tema konusunda zengin olduğu görülmüştür. Kitabın ana temasını doğa sevgisi oluşturmaktadır. Bununla birlikte ana tema çevresinde birçok alt tema da işlenmiştir. Savaş karşıtlığı, dostluk, merhamet gibi.

Ele alınan temalara bakıldığında hem bireysel hem de toplumsal yaşama dair temalar olduğu gözlenmektedir. Ele alınan temaların çocukta yaşama dair duyarlılık geliştirmesi önemlidir. Yazarın temaları çocukların gelişim özelliklerine ve seviyelerine uygun bir biçimde kurgulaması temaların kavranmasını kolaylaştırmıştır.

Kitapta olaylar genç gürgenin ağzından aktarılmıştır. Genç gürgenin olayları algılayışı bir çocuğun algılayışı gibidir. Bu durum çocukların genç gürgenle duygudaşlık kurmasını kolaylaştırmıştır.

Hikâyede insanoğlunun doğadaki güzellikleri görmediği bunlara kayıtsız kaldığı hatta ve hatta bu güzellikleri yok ettiğinden bahsedilir. Burada yazar okuyucuya, doğaya karşı insanların daha duyarlı olması gerektiğini sezdirmektedir. Bireylerin çevresinde olan güzellikleri fark etmeleri ve onları koruması gerektiği hissettirilmiştir. "... insanların büyük bölümü, birçok güzelliği göremezdi. Büyük bölümü, birçok güzelliğe dokunamazdı. Onlar, birer uyurgezer gibi, geçip giderlerdi güzelliklerin yanından. Ya da,

kafalarına taktıkları başka bir güzelliğin peşinden koşarken, onun uğruna, birçok güzelliği de ayaklarının altına alıp hiç farkına varmadan acımasızca ezerlerdi." (s.29).

İnsanların, doğadaki yaşama karşı olan duyarsızlığını ve merhametsizliğini birçok yerde vurgulamıştır. Yazar bu durumu bir çocuk duyarlılığıyla genç gürgenin ağzından anlatmaktadır. " *Sonra, o adamlar hiç acımadan, o güzelim çamları, o yeşilim köknarları ve o civanım gürgenleri tek tek kesmeye başlıyordu.*" (s.13). Yazar okuyucuya kesilen ağaçların, yok olan güzelliklerin acısını çocuksu bir duyarlılıkla sezdirmektedir.

Doğa sevgisi dışında temalar da eserde yer almaktadır. Bunlardan biri ise savaş karşıtlığıdır. Genç gürgen kesilmiştir ve bir marangozun atölyesinde neye dönüşeceğini beklemektedir. Bir gün askeri bir araç gelip marangoza bir şeyler söylemiştir ve marangoz yıkılmıştır. Gelen askerler marangoza oğlunun şehit olduğunun haberini getirmiştir. " *Tabutun içinde yatan, aylar önce askere giden marangozun oğluydu.*" (s.80). Yazar okuyucuya savaşın kötü bir şey olduğunu sezdirmektedir.

Eserde ele alınan ana tema doğa sevgisi olup bunun yanında birçok yardımcı fikirde eserde yer almaktadır. Bunlar dostluk, savaş karşıtlığı, merhamet, kardeşlik gibi yardımcı temalardır. Temalar başından sonuna kadar konu ile bağlantılı bir şekilde işlenmiştir. Ele aldığı tema ve yardımcı temalar yönüyle çocukta doğa sevgisi, barış, kardeşlik gibi duyarlılıklar kazanması amaçlanmıştır. Ayrıca ele alınan temaların işleniş biçimi de çocuğa göredir. Ele alınan temaların ve işleniş biçiminin çocuk edebiyatına uygun olduğu gözlenmiştir.

3.2.2 Konu

İncelenen eserde, Beşparmak Dağları'nın ardında küçük bir düzlükte yaşayan genç gürgen ağacı ve diğer arkadaşlarının kesildikten sonra yanıp kül olmamak için verdikleri mücadele ve hayalleri anlatılmaktadır. Ormanda mutlu mesut yaşamaktadırlar. Ama aksakallı meşenin anlattıkları da genç gürgeni huzursuz etmektedir. Sonunda ne yapıp edip kesilmekten kurtulamayacağını anlamıştır. Genç gürgen kesildikten sonra beşik olmayı hayal etmektedir. Fakat işler istediği gibi gitmemektedir. Önce bir marangozhanede bekletilir daha sonra ise bir hapishaneye götürülür. Orada askerler onu alırlar kesip biçip bir darağacına dönüştürürler. Bu durum genç gürgenin içini acıtmıştır. Genç gürgen yanıp kül olmamak için mücadele etmiştir fakat akıbeti insanlar eliyle daha da kötüye gitmiştir.

Eserde ele alınan konu çocukların ilgisini çekecek niteliktedir. Kitabın genelinde ağaçların kesilmesinin kötü bir şey olduğu, doğaya duyarlı olmak gerektiği ve savaş karşıtlığı gibi mesajlar çocuklar için etkili mesajlardır. Eserde konu somuttan soyuta bir şekilde ele alınmıştır. Eserin ilk yedi bölümünde ağaçlar, doğa sevgisi gibi çocukların daha rahat anlayacağı ve somut konular işlenmişken ilerleyen bölümlerde savaş karşıtlığı, merhamet gibi daha soyut konular işlenmiştir.

Çocuklara yönelik eserlerde seçilen konunun ilgi çekici olmasını sağlayan unsurlardan biri de çocukların hayal dünyasına hitap eden ve zenginleştiren öğelerin olmasıdır. "... *tıpkı bir kuş gibi yerden havalandım ben ve boşlukta, tıpkı bir kuş gibi uçmaya başladım.*"(s.17). Buradan da görüleceği üzere genç gürgen kesilmekten o kadar korkmuştur ki rüyasında insanlardan uçarak kaçtığını görmektedir. Bu durum çocukların ilgisini çekmekte ve kitabı severek okumalarını sağlayacağı düşünülmektedir.

Çocuklar okudukları kitaplarda kendilerine dair bir şeyler bulmalıdırlar. Bu kitaplarda ele alınan konular çocukları hayata karşı sorgulayıcı ve toplumsal olaylara karşı eleştirel bir bakış açısı kazandırmalıdır. "... *peki bir barış bahçesi olamaz mıydı insan?*" (s.97-98). Bu kısımda yazar okuyucuyu toplumsal bir mesele üzerine düşündürmektedir.

Çocuk kitaplarında işlenen konu sürükleyici ve çocukta merak uyandırmalıdır. Ben Bir Gürgen Dalıyım kitabında genç gürgen kesilmekten kurtulamayacağına kanaat getirdikten sonra tüm mücadelesi yanıp kül olmamaktır. Bir beşik olmayı hayal etmektedir mesela. Ama olaylar istediği gibi gitmez. " *Kesilip biçilmiş, yontulup çatılmış, bir darağacı olmuştum. Doğrusu, kesildim kesileli, böyle bir şeye dönüşeceğim hiç aklıma gelmemişti.*" (s.102). Yazar burada herkesi şaşırtmıştır. Çünkü genç gürgen insanların mutlu anlarına şahit olacağı bir şeye dönüşmeyi hayal etmiştir. Fakat tam tersi olmuştur.

Ele alınan konu sebebiyle mizahi unsurlara rastlanılmamıştır. Hikâyede abartılmış merak, rastlantısallık, duygusallık gibi konunun yapılandırılmasını zayıflatan öğelere rastlanmamıştır. İncelenen eserin konusu ve kurgusu bakımından çocuk edebiyatı ilkelerine uygun olduğu gözlenmiştir.

3.2.3 Dil ve Üslup

İyi bir çocuk kitabı sadece sahip olduğu hikâye ile bu niteliği kazanmaz. Hikâyeyi işlerken kullanılan dilin çocuğun sahip olduğu söz dağarcığına uygun olması, dil ve anlatım kurallarına uygunluğu kitabın nitelikli bir çocuk kitabı olmasını sağlamaktadır Russell (2009: 48).

İncelenen eserde birçok yerde uzun cümleler kullanılmıştır. Bu cümlelerdeki kelime sayısı bazen yirmi kelimeyi bulmaktadır. Bu durum çocuğa yönelik eserlerde bulunmaması gereken bir durumdur. Çocuğa yönelik eserlerde kelime sayısı 6-8 geçmemelidir. Yazarın bu durumu eserinde göz önüne almadığı gözlenmiştir.

İncelenen eserde anlatım genç gürgenin ağzından yapılmıştır. “*Ege toprağında gencecik bir gürgendim ben.*” (s.7). Anlatımın genç gürgenin ağzından yapılıyor olması okuyucunun daha rahat duygudaşlık kurmasını sağlamıştır.

Toptaş diğer eserlerinde olduğu gibi bu eserde de şiirsel bir üslup göze çarpmaktadır. Toptaş eserinde kullandığı şiirsel üslup ve kullandığı özgün benzetmelerle okuyucuda okuma zevki uyandırmaktadır. “... *ormanın güzelliğine güzellik katan yemyeşil bir şiire benziyordum.*” (s.55) “... *onların yüzüne bir damla mutluluk düşse, biz avlu duvarının dibinde yemyeşil yapraklanabilirdik.*” (s.86). Görüldüğü üzere yazarın eserinde kullandığı üslup çocuğun eseri severek okumasına ve edebi bir zevk almasına katkı sunmuştur.

Türk Dil Kurumunun güncel imla ve yazım kılavuzuna göre yapılan incelemede eserde herhangi bir yazım ve imla hatasına rastlanmamıştır.

Kitapta dil bilinci ve duyarlılığı, çocuğa göre kurgulanmış, eski ve yabancı sözcükler yerine, güncel sözcükler kullanılmıştır. Yazar anlatım olarak sık sık betimlemeler ve benzetmeler kullanmıştır. Bu durum olayların okuyucunun zihninde canlanmasını sağlamış ve anlatıma canlılık katmıştır.

Anadilinin zengin ifade kaynaklarından olan kalıplaşmış sözler, deyimler ve atasözleri eserde birçok yerde kullanılmıştır. Bu ifadelerin kullanılması çocuğun anadilini tanımasını sağlamakta ve anadili sevgisi oluşturmaktadır. Örneğin “*Söyledikleri aklıma yatmıyordu bu yüzden.*” (s.17), “*Bence korkunun ecele faydası yok,*” dedi köknar öfkeli bir sesle.” (s.23), “*Bu yüzden, gece gündüz kulağım kırıştıydı.*” (s.41). Ayrıca bu ifadelerin kullanılması anlatımı güzelleştirmekte ve anlatıma canlılık kazandırmaktadır.

Eserde birçok yerde söz sanatlarının kullanıldığı görülmüştür. Genellikle konuşturma ve benzetme sanatlarına yer verilmiştir. Örneğin “*Sıra kimde ?*” diyordu çatlayan tohumlar.” (s.11), *Bir gün sıra bize de gelecek,*” diyordu aksakallı meşe.” (s.13), “*Mavi göllere benzeyen gözleri de, dolu dolu olurdu o sırada.*” (s.10), “... *ben ve boşlukta, tıpkı bir kuş gibi uçmaya başladım.*” (s.17). Kullanılan söz sanatları anlatımın renkli ve canlı olmasını sağlamıştır.

Toptaş’ın Ben Bir Gürgen Dalıyım kitabında kullanılan uzun cümleler çocuğa görelilik ilkesine uygun değildir. Yazar eserinde anlatımı kahraman bakış açısıyla, birinci kişi ağzından yapmıştır. Bu durum çocukların kahramanla daha rahat özdeşim kurmasını sağlamıştır. Yazarın eserinde kullandığı şiirsel üslubun ve yaptığı özgün betimlemelerin okuyucunun eseri zevkle okumasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Kullanılan bu üslubun çocukta edebi bir haz uyandıracak nitelikte olduğu düşünülmektedir. Dilimizin zenginliklerinden olan kalıplaşmış sözler, deyimler ve atasözleri sıkça kullanılmış ve bu sayede anadili bilinci oluşmasına katkı sağlamıştır. Tüm bunlar dikkate alındığında yazarın kullandığı uzun cümleler dışında dil ve üslup yönünden çocuğa göre yazılmış bir eser olduğu söylenebilir.

3.2.4 İletiler

İleti, bir ya da birden fazla kişinin bilişsel, duyuşsal ya da psikomotor davranışlarında değişiklik yapmak amacıyla düzenlenen işaretler örüntüsüdür (Ergin ve Birol, 2005: 57). Çocuklar için hazırlanan eserlerde verilmek istenen iletiler açık ve net olmalıdır. İletiler çocukta yaşama ve edebiyata dair duyarlılıklar geliştirmelidir. Yapılan inceleme sonucunda kitapta, çocuğun anlama düzeyine uygun pek çok eğitsel ileti, olaylar örgüsü içinde çocuğa sezdirilmiştir. Eserde yer alan iletiler okurda toplumsal hayatta meydana gelen olaylara karşı duyarlı olmayı, doğayı, yeşili, ağaçları sevmeyi, zorluklarla mücadele etmeyi, savaşın insan yaşamında yarattığı tahribatı ve buna karşı olunması gerektiğini hedeflemiştir.

Kitabın ‘Rüya adlı’ bölümünde verilmek istenen iletilerden biri, insanların doğayı, yaşadıkları toprakları sevmesi ve koruması gerektiğini sezdirilmiştir. “*Keşke insanlar dünyayı sevmeyi öğrense; yaşadıkları topraklarda birer misafir olduklarını anlayınca ve çocuklarına daha yeşil bir gelecek hazırlamanın bilincine erişinceye kadar, ne yazık ki bu katliam böylece sürüp gidecek!*” (s.23). İleti okuyucunun çevresine duyarlı, yeşili seven ve koruyan bir birey olmasını hedeflemiştir.

‘Direniş Yılları’ bölümünde ise her türlü olumsuzluğa rağmen yine de direnmekten vazgeçmemek gerektiği sezdirilmektedir. “*Artık, insanların eline düştüğümde odun olmamak için, bütün gücümle direnişe geçmişim.*” (s.27).

"Ben de Bilmem Nice Olurum Hallerim" bölümünü incelediğimizde verilen iletide savaşın yaratmış olduğu birçok acı, sefalet ve yıkıma insanların aldığı kararların neden olduğu anlatılmaktadır. Bu durumu engellemek ve bu olumsuzlukları ortadan kaldırmak insanın kendi iradesine bağlı olduğu sezdirilmektedir. "... peki, bir barış bahçesi olamaz mıydı aynı insan ?" (s.98)

İncelenen eserde ele alınan iletiler okuyucuya doğa sevgisi aşlamayı, toplumsal olaylara karşı duyarlı olmayı ve zorluklarla mücadele etmeyi hedeflemektedir. Ele alınan iletiler çocukların anlayabileceği bir şekilde ele verilmiştir. Mevcut olan iletiler genel olarak çocuğun anlam evrenine uygun olduğu görülmüştür. Eser iletisi yönüyle çocuğa göre özellikler taşıdığı söylenebilir.

3.2.5 Kahramanlar (Karakterler)

Yapılan inceleme sonucunda kitapta yazar hikâye için tek, öncü bir başkahraman seçmiştir. Olaylar hep onun çevresinde geçmekte ve onun bakış açısıyla anlatılmaktadır. İlerleyen bölümlerde başkahraman gürgenle birlikte yardımcı karakterler de görülmektedir. Genç gürgen ormanın en genç ve tecrübesiz sakinlerindedir. Bir çocuk algılamasıyla olaylara bakmaktadır. Genç gürgenin arkadaşı köknar vardır. Köknar kitabın ilk beş bölümüne kadar varlığını sürdürmektedir. Bir gece ansızın kesilmiştir.

Bir diğer karakter ise ormanın en tecrübeli sakini aksakallı meşedir. Aksakallı meşe yaşı dolayısıyla birçok acı olaya şahit olmuştur. O yüzden genç gürgen gibi neşeli değildir. Anlattığı bazı olaylar genç gürgen başta olmak üzere ormanın diğer sakinlerini tedirgin etmektedir.

İlerleyen bölümlerde eserde bir görünüp bir daha görünmeyen karakterler de vardır. Genç gürgeni kesen köylüler gibi. Bunlar hakkında çok fazla bilgi yoktur. Bunlardan birinin diğerine göre daha uzun olduğunu ve kısa olanın imkânsızlıklardan dolayı çocuğunu hastaneye götüremediği bilinmektedir.

Genç gürgen kesildikten sonra bir marangoza satılmıştır. Marangoz yaşlı, zayıf bir adamdır. Marangoz, çocuğu askerde olan bir babadır. Bir gün askerdeki oğlunun şehit olduğu haberini alır ve yaşamla olan tüm bağlarını koparır. Bir süre sonra üzüntüden hayatını kaybeder. Marangozun eşi ve kızı da vardır. Eşi marangoz öldükten sonra borçları ödemek ve kızıyla birlikte hayatını devam ettirmek için her şeyi satar.

Genç gürgen bir hapishanenin marangoz atölyesinde bekletilir. Atölyede çalışan askerler vardır. Marangoz atölyesindeki ağaçlar yontulup darağacına dönüştürülmektedir. Atölyede çalışan askerler yaptıkları iş dolayısıyla mutsuzdurlar.

İncelenen eserde başkahraman genç gürgendir. Olaylar hep onun çevresinde gerçekleşmektedir. Hayata bakışındaki çocuksuluk ve saflık çocukların genç gürgenle özdeşim kurmasını kolaylaştırmaktadır. Genç gürgenin kimi yerlerde bir çocuk gibi hayaller kurması çocukların ilgisini çekecek niteliktedir. Genç gürgen dışındaki karakterlere yüklenen özelliklere bakıldığında, karakterler özellik olarak gerçek hayatta karşılaşılan insan davranışlarını göstermektedirler. Bununla beraber, kahramanların yaşadıkları da, çocuğun yaş ve gelişim düzeyine göre anlamlandırabileceği özellikte olduğundan Ben Bir Gürgen Dalıyım adlı eserde geliştirilen kahramanların çocuğa göre olduğu söylenebilir.

3.2.6 Çevre ve Zaman

Yapılan inceleme sonucunda kitapta, zaman kesin olarak belli değildir. Olaylar Beşparmak Dağları'nın ardında, küçük bir düzlükte başlamaktadır. Genç gürgen, arkadaşı köknar, aksakallı meşe ve diğer sakinler burada yaşamaktadırlar. Bu düzlükte birçok çeşit ağaç, çiçek ve hayvan bir arada yaşamaktadır. Burada betimlenen çevre okuyucunun zihninde her şeyin kendi rengiyle, tüm farklılığıyla, barış içinde yaşadığı bir yer olarak hissettirilmiştir.

Eserin ilerleyen bölümlerinde genç gürgen kesildikten sonra bir marangozhanede bekletilmiştir. Olaylar orada geçmektedir. Ormanın güzelliği ve renkliliği orada yoktur. Tam tersine orada hüznün ve gözyaşı vardır.

Hikâyenin ilerleyen bölümlerinde olaylar bir hapishanede devam etmektedir. Hapishanenin soğukluğu ve hüznü okuyucuya sezdirilmektedir. Olayların geçtiği çevre resimlerle desteklenmiştir. Böylece çevrenin okuyucunun zihninde daha rahat şekillenmesi sağlanmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmada ulaşılan bulgular doğrusunda sonuçlar ile öneriler sunulmuştur:

İncelenen eserin şekil ve büyüklüğü, çocuğa uygunluğu bakımından ele alınmıştır. Yapılan inceleme sonucunda biçimsel özellikler açısından boyut ve şekil olarak 14,5 x18,5 cm olduğu tespit edilmiştir. Kitabın şekil ve büyüklüğünün seslendiği yaş düzeyine uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

Ciltleme tutkalla yapılmasına rağmen sağlamlık yönünden herhangi bir problem görülmemiştir. Kapak için karton kullanılmıştır. Kapakta kullanılan resim çocukta estetik haz uyandıracak nitelikte olup metnin içeriğiyle ilgili ipuçları barındırdığı görülmüştür.

Kitapta 2. kalite hamur kullanılmıştır. Kullanılan kâğıt mat ve dayanıklıdır. Kullanılan kâğıt gözü yormayacak şekilde okuma kolaylığı sağlamaktadır. Eserde kullanılan kâğıdın hamur kalitesi yönünden ve çocuk kitaplarında önerilen nitelikte olduğu tespit edilmiştir.

Satır arasındaki boşluk normal aralıktadır. Sayfa kenarlarındaki boşluklar 2,5 cm olup istenilen özelliktedir. Harfler 12 punto büyüklüğünde olduğundan hitap edilen yaş seviyesine uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

Metin-resim ilişkisi açısından eser incelendiğinde, eserin 111 sayfadan oluştuğu görülmüştür. Eserin dörtte birlik kısmının resimlerden oluştuğu tespit edilmiştir. Resimlerin estetik açıdan çocukta haz uyandıracak ve kitap içeriğini açıklayıcı nitelikte olduğu gözlenmiş ve bu yönüyle eserde yer alan resimlerin çocuğun yaş ve bilişsel seviyesine uygun olduğu sonucu elde edilmiştir.

Eserde tema, çocuğun ilgisini çekecek nitelikte olup seviyelerine uygun bir şekilde işlenmiştir. Olaylar zinciri okuyucuda merak duygusunu sürekli diri tutmuştur. Anlatılan olaylar hayatın hüznü yanlarını, sevinçli yanlarını, iyi ve kötü yanlarını göstermiştir. Hikâyenin belirli yerlerinde okuyucu gerçek hayatta karşılaşacağı durumlarla karşılaşmıştır. Ayrıca kitapta işlenen konular okuyucuda toplumsal duyarlılık kazandıracak niteliktedir. İşlenen konu çocuğun doğaya, çevresine, toplumsal meselelere daha duyarlı olmasını sağlamaktadır. Ele alınan konuda yapıyı zayıflatacak aşırı rastlantısallık, aşırı duygusallık ve abartılmış meraka rastlanılmamaktadır. İşlenen konu bu sebeple çocuğun kendini olayların içinde bulabileceği, hayatla bağdaştıracak ve ilgi ve gereksinimlerine uygun çocuğa göre nitelik göstermektedir.

Anlatım genel itibarıyla çocuğun anlayabileceği bir şekilde yapılmıştır. Bazı yerlerde çocukları zorlayacak nitelikte betimlemeler de yapılmıştır. Anlatım somuttan soyuta doğru bir yol izlemiştir. Hikâyenin ilk bölümlerinde daha somut durumlar işlenmişken sonlara doğru merhamet, barış gibi daha soyut durumlar işlenmiştir. Eserde çok fazla betimleme ve söz sanatına yer verilmiştir. Bu anlatımı zenginleştirmekte ve çocuğun edebi bir haz almasını sağlamaktadır.

Eserde kimi yerlerde yirmi kelimeyi bulan uzun cümlelere rastlanmıştır. Bu durum hitap edilen okuyucu kitlesinin okurken zorlanmasına sebep olacak niteliktedir. Çocuklara yönelik eserlerde kelime sayısı 6-8 geçmemelidir. Kullanılan uzun cümleler çocuğa görelilik ilkesine uygunluk göstermediği sonucuna varılmıştır.

Hikâyede yer alan kahramanlar değişik karakter özelliklerine sahiptir. Olaylar başkarakter genç gürgenin ağzından anlatılmakta ve onun çevresinde geçmektedir. Genç gürgenin olayları bir çocuk gibi algılayışı, saflığı ve doğallığı çocukların kahramanla özdeşim kurmasını kolaylaştırmıştır. Başkarakterin olumsuz durumlar karşısında pes etmeyip mücadele etmesi de çocuklara kazandırılacak olumlu niteliklerdendir. Eserde bazı karakterlerin kötü örnek teşkil edecek davranışlarda da bulunduğu görülmüştür. Örneğin marangozun alkol alması ve sigara içmesi gibi. Bu tarz durumlar çocuğa yönelik eserlerde yer almamalıdır. Eserde yer alan karakterlerin çocuğa görelilik bakımından uygun nitelikte olduğu sonucuna varılmıştır.

İletiler açısından evrensel ve kültürel değerleri benimseten niteliktedir. Metin içinde kullanılan iletiler çocuğun genel olarak anlamlandırabileceği nitelikte olduğu sonucuna varılmıştır.

Öneriler

Hasan Ali Toptaş'ın Ben Bir Gürgen Dalıyım kitabı içeriğindeki yoğun anlatım, kullanılan uzun cümleler ve özgün benzetmelerin çok sık kullanılmasından dolayı 12 yaş ve üstü çocukların okuması için önerilmektedir.

Kitap çocukların okuma alışkanlığına katkıda bulunacak bir kitap olmasının yanında, evrensel değerleri barındıran içeriği ve sahip olduğu estetik haz uyandırıcı resimleriyle yetişkinlerin de okuması gerektiği bir kitap olduğu düşünülmektedir.

Çocuk edebiyatı ürünlerine yönelik çalışmaların artırılması gerektiği ve bunun sonucunda çocukların eline her açıdan sağlam ürünlerin geçmesi gerektiği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Demirel, Ş. (2010). *Edebi Metinlerle Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
 Dilidüzgün, S. (2011). *Çağdaş Çocuk Yazını*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
 Ergin, A. ve Birol, C. (2005). *Eğitimde İletişim*. Ankara: Anı Yayıncılık.

- Karasar, N. (2002). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Oğuzkan, A. F. (2001). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Oğuzkan, A. F. (2006). *Yerli ve Yabancı Yazarlardan Örneklerle Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Russell, D. L. (2009). *Literature for Children A Short Introduction*. USA: Pearson.
- Sever, S. (2008). *Çocuk ve Edebiyat*. İzmir: Tudem Yayıncılık.
- Sever, S.; Dilidüzgün, S.; Neydim, N. ve Aslan, C. (2007). *İlköğretimde Çocuk Edebiyatı*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Tavşancıl, E. ve Aslan, E. (2001). *Sözel, Yazılı ve Diğer Materyaller İçin İçerik Analizi ve Uygulama Örnekleri*. İstanbul: Epsilon Yayınları.
- Toptaş, H. A. (2018). *Ben Bir Gürgen Dalıyım*. İstanbul: Everest Yayınları.
- Yalçın, A. ve Aytaş, G. (2005). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
-